

Waldemar Cudny

Imprezy kulturalno - rozrywkowe na ulicy Piotrkowskiej w opinii przechodniów i mieszkańców

Artykuł powstał na podstawie pracy magisterskiej pt. *Ulica Piotrkowska – stan zagospodarowania i jego wpływ na środowisko mieszkaniowe*, przygotowanej przez autora w Katedrze Gospodarki Przestrzennej i Planowania Przestrzennego Uniwersytetu Łódzkiego pod kierunkiem dr Anny Małgorzaty Niżnik.

Imprezy kulturalno – rozrywkowe na ulicy Piotrkowskiej

Ulica Piotrkowska stanowi historycznie ukształtowaną południkową oś rozwoju Łodzi biegnącą z północnego zachodu ku południowemu wschodowi. Popularna „Pietryna” leży na terenie trzech dzielnic administracyjnych miasta - Śródmieścia, Górnej i Widzewa [ryc. 1]. Jej granicznymi punktami są dwa place: Wolności i Niepodległości. W części północnej ulicy intensywnie rozwija się różnorodna działalność kulturalno – rozrywkowa będąca przedmiotem niniejszego opracowania.

Na wstępie należy zdefiniować podstawowe pojęcia używane w artykule. **Kultura** rozumiana jest jako względnie zintegrowana całość obejmująca zachowania ludzi przebiegające według wspólnych dla zbiorowości wzorów ukształtowanych i przyswojonych w toku interakcji oraz zawierająca wytwory takich zachowań. Charakterystyczną cechą takiego podejścia jest uniwersalizm rozumiany jako powstrzymanie się od wartościowania kultury i jej przejawów – ocena wartości zjawisk nie może służyć w tym przypadku jako kryterium uznania ich za fakty kulturalne [Kłoskowska 1964].

Pojęcie **rozrywka** rozumiane jest jako zachowanie swobodne, pozbawione motywacji materialnych, powtarzalne w społecznie zagwarantowanym po temu czasie, jak np. w trakcie święta lub w czasie wolnym, na specjalnie wydzielonej przestrzeni [Sułkowski 1984].

Impreza rozumiana jest jako: widowisko, koncert, zabawa, zawody sportowe itp., organizowane w celach rozrywkowych lub dochodowych [Słownik wyrazów obcych 1991].

Działalność kulturalno - rozrywkowa jest elementem uatrakcyjniającym przestrzeń miejską. Stanowi ona jedno z dóbr turystycznych występujących na danym terenie. Jak twierdzi W. W. Gaworecki [1998] przez pojęcie dobra turystycznego rozumieć należy „*dobro lub zespół dóbr danych przez naturę, historię lub działalność ludzką, na które występuje popyt turystyczny*”. Autor ten uważa, że związki turystyki z szeroko rozumianą kulturą są ściśle i wzajemne. Twierdzi też, że kultura zajmuje obecnie bardzo ważną pozycję na liście motywacji dla podróży turystycznych, jest to motywacja tak istotna, iż uzasadnia przyjęcie dla wspomnianych podróży odrębnego terminu turystyki kulturalnej.

Przemiany polityczne, społeczne i gospodarcze, które nastąpiły w Polsce po 1989 r. spowodowały rozwój kultury i rozrywki. Intensywny jej rozwój ma miejsce również w Łodzi, a w szczególności na ul. Piotrkowskiej gdzie organizowane są różnego rodzaju imprezy kulturalno - rozrywkowe i sportowe. Organizacja imprez oraz powstawanie ogródków gastronomicznych na ulicy Piotrkowskiej wiąże się z szeroko rozumianą funkcją kulturalną Łodzi. Funkcja ta może z kolei poprzez budowę pozytywnego wizerunku miasta i intensyfikację ruchu tury-stycznego stanowić jeden z bodźców dla rozwoju miasta.

Organizacja imprez kulturalno – rozrywkowych jest związana z Fundacją Ulicy Piotrkowskiej powstałą w 1990 r. i kierowaną przez M. Janiaka. Fundacja ta skupia architektów, plastyków i przedsiębiorców. Celem jej jest rozwój kulturalny Łodzi i promocja ulicy Piotrkowskiej wśród łodzian i turystów. Działalność fundacji w zakresie organizowania różnego rodzaju imprez została zapoczątkowana w 1992 r.¹

W dniach 18 - 20 września 1992 r. zorganizowano „Światowe Spotkanie Łodzian”, którego integralną część stanowił festyn odbywający się na ulicy Piotrkowskiej. Spotkanie zgromadziło dużą liczbę osób przyjezdnych z Polski i z zagranicy, które mieszkały w przeszłości w Łodzi, a z różnych powodów musiały ją opuścić. Była to pierwsza tego typu impreza zorganizowana na ul. Piotrkowskiej. Została ona sfinansowana przez sponsorów prywatnych, a wymieniona fundacja była jej głównym organizatorem i koordynatorem działań. Program tego spotkania obejmował występy kabaretów, zespołów muzycznych, teatrów ulicznych, pokazy mody oraz gry i zabawy dla dzieci i młodzieży. Impreza miała miejsce na odcinku ul. Piotrkowskiej od przecznicy 6 Sierpnia

¹ Problematykę imprez kulturalno – rozrywkowych i sportowych na ul. Piotrkowskiej opracowano na podstawie materiałów uzyskanych w Fundacji Ulicy Piotrkowskiej i Wydziale Strategii Miasta UMŁ.

– Traugutta do przecznicy Struga – Tuwima [ryc. 1]. Wydarzenie to zapoczątkowało cykl imprez promocyjnych, poprzez które reklamowały się różnego rodzaju firmy (sponsorzy).

Drugą, ze zorganizowanych imprez było „Święto Łodzi”, które odbyło się w maju 1993 r. Była to impreza, która zapoczątkowała tradycję świętowania rocznicy nadania praw miejskich Łodzi².

Kolejną imprezą był „Początek Lata dla Dzieci i Młodzieży”, w czasie której zorganizowano szereg atrakcji dla najmłodszych, jak np. wystawa rekwizytów Muzeum Kinematografii. W lipcu 1993 r. odbyła się impreza pod nazwą „Long Beach – Długa Plaża”. Na Piotrkowskiej powstała wówczas, z przetransportowanego piasku, sztuczna plaża. Następne imprezy to „Święto Lodu” w sierpniu, „Święto Nici” oraz „Okno na Świat” zorganizowane we wrześniu 1993 r. Podczas „Święta Lodu” prezentowano sponsorów (byli to producenci sprzętu AGD), odbywały się zabawy i konkursy, wybudowano wysoką na 9 metrów i ważącą 50 ton piramidę z lodu. Imprezy „Święto Nici” i „Okno na Świat” prezentowały w niekonwencjonalny sposób produkty sponsorów (nici i okna). W 1993 r. odbyły się jeszcze: „Fortuna Kołem Się Toczy”³ i „Sylwester na Piotrkowskiej”.

W 1994 r., podobnie jak to miało miejsce w roku w poprzednim, odbyło się wiele imprez kulturalno – rozrywkowych organizowanych przez Fundację Ulicy Piotrkowskiej. Pierwszą z nich było „Święto Łodzi” organizowane tradycyjnie w maju, kolejną zaś - „Dyskretny Powiew”. Następnie zorganizowano drugą edycję „Święta Nici”, podczas którego ważnym wydarzeniem było pobicie rekordu Guinnessa w przeciąganiu liny⁴. Kolejne wydarzenie to druga edycja „Święta Lodu”. Przedostatnią imprezą kulturalno – rozrywkową na ulicy Piotrkowskiej zorganizowaną w 1994 r. był „Szyk i Elegancja”, zaś na zakończenie tego roku odbył się „Sylwester na Piotrkowskiej”.

Rok 1995 rozpoczęło „Święto Łodzi” zorganizowane w maju, podczas którego Polskie Koleje Państwowe zorganizowały na ulicy Piotrkowskiej happening. We wrześniu pobity został kolejny rekord Guinnessa tym razem w toczeniu beczki⁵, zaś 31 grudnia mieszkańcy Łodzi ponownie świętowali powitanie Nowego Roku na ul. Piotrkowskiej⁶.

² Wprawdzie Łódź otrzymała prawa miejskie w miesiącu lipcu (29 lipca 1423 r.), to jednak z uwagi na okres wakacyjny i związane z nim wyjazdy mieszkańców miasta zdecydowano się na organizację „Święta Łodzi” w maju.

³ Impreza ta była sponsorowana przez PKO BP.

⁴ Wzdłuż ul. Piotrkowskiej rozciągnięto linę długości 4 km, a następnie dwie drużyny rozpoczęły konkurs przeciągania liny (w centrum miasta wstrzymano na ten czas ruch kołowy).

⁵ Drużyna Klubu Sportowego „Tęcza” przetoczyła beczkę na dystansie ok. 210 km z Poznania do Łodzi na ul. Piotrkowską.

⁶ Był to ostatni sylwester zorganizowany na ul. Piotrkowskiej. Od 1996 r. zabawy noworoczne przeniesiono na teren pl. Dąbrowskiego.

Rok 1995 był przełomowym w działalności Fundacji Ulicy Piotrkowskiej. Pojawiła się bowiem nowa inicjatywa, polegająca nie tylko na organizowaniu odbywających się okresowo imprez, ale na intensywnym rozwoju stałej działalności kulturalno – rozrywkowej na ul. Piotrkowskiej.

Fundacja przygotowała program pod nazwą „Piotrkowska - Letni Salon Łodzi”, polegający na zmianie charakteru badanej ulicy. Zgodnie z założeniami programu na ul. Piotrkowskiej miały powstać ogródki gastronomiczne, kina, a jej fizjonomia miała ulec poprawie poprzez restytucję budynków. Ten nowy charakter Pietryny mieli wzbogacić uliczni artyści i orkiestry. Chodziło bowiem o to, aby główna ulica miasta zaczęła funkcjonować jako stałe centrum kulturalno – rozrywkowe.

Inną istotną zmianą, która zapoczątkowana została w 1995 r., była zmiana sposobu finansowania imprez. Dotychczas były one sponsorowane przez prywatne firmy. Urząd Miasta Łodzi był jedynie współorganizatorem i dotował imprezy w niewielkim stopniu. Natomiast począwszy od 1995 r. udział finansowy UMŁ zaczął się zwiększać i osiągnął w 1997 r. około 40% ogółu kosztów organizowanych imprez.

Istotnym problemem, który nasilił się z czasem była coraz większa liczba skarg mieszkańców ul. Piotrkowskiej z uwagi na uciążliwość organizowanych imprez, a także funkcjonowanie ogródków gastronomicznych. Spowodowało to, że liczba organizowanych w 1995 r. imprez zmalała w porównaniu z poprzednimi latami.

W 1996 r. wprowadzono nową formę imprez na ul. Piotrkowskiej, tzn. imprezy o czysto sportowym charakterze⁷. W maju zorganizowano „I Bieg Łódzki po Pietrynie”. Był to bieg maratoński organizowany przez Fundację i kilka organizacji sportowych. Następnie zorganizowano na ul. Piotrkowskiej „Święto Łodzi” połączone z „Dniami Lyonu” i „Dniami Łódzkiej Straży Pożarnej”. W czerwcu obchodzono „Dzień Stuttgartu” połączony ze zjazdem samochodów marki Mercedes, który był sponsorowany przez firmę „Zasada Group”. W ramach programu „Piotrkowska Letni Salon Łodzi” w sezonie wiosenno - letnim funkcjonowało 14 ogródków gastronomicznych. W lipcu odbyły się występy folklorystycznych zespołów z Włoch i Hiszpanii, zaś we wrześniu miały miejsce „Międzynarodowe Warsztaty Jazzowe”.

W 1997 r. działalność fundacji ograniczyła się do organizacji „Święta Łodzi”, w czasie którego miały miejsce występy zespołów muzycznych, finał łódzkiego konkursu „Elite Model Look '97”, występy zespołów teatralnych, tanecznych i kabaretów. Następnie, również w maju, zorganizowano kolejną edycję biegu na ul. Piotrkowskiej tym razem pod zmienioną nazwą „II Międzynarodowy Bieg Łódzki”.

⁷ Już wcześniej podczas imprez organizowanych na ul. Piotrkowskiej odbywały się różnego rodzaju konkursy i zabawy o charakterze sportowym, ale były one zawsze częścią innego kulturalno – rozrywkowego wydarzenia.

Bardzo dobrze prosperowały w ramach programu „Piotrkowska Letni Salon Łodzi” ogródki gastronomiczne, których było już 30. Pojawili się uliczni wykonawcy (np. muzycy, mimowie), także z zagranicy (np. z Ameryki Południowej).

W 1998 r. miała miejsce 575. rocznica nadania Łodzi, przez króla Władysława Jagiełłę, praw miejskich. Dla jej upamiętnienia zorganizowano w maju (10 – 23 maja) wielki festyn, który odbywał się w wielu miejscach na terenie Łodzi, w tym imprezy główne, oczywiście na ul. Piotrkowskiej. Kolejnymi imprezami, już o charakterze sportowym, zorganizowanymi w omawianym roku były: „Wielki Turniej Koszykówki Ulicznej” (czerwiec) i „Turniej Piłki Siatkowej o Puchar Piotrkowskiej” (wrzesień). Na odcinku ul. Piotrkowskiej od ulic: Nawrot do Tuwima, gdzie odbywały się rozgrywki finałowe, znalazło się 200 ton morskiego piasku.

Omawiany kalendarz imprez w 1998 r. należy uzupełnić o „I Łódzki Festiwal Mody”, podczas którego od al. Rubinsteina do pl. Wolności wybudowano dla pokazu mody podest o długości 1200 m⁸ oraz o „Dni Austrii”. Ogółem na ul. Piotrkowskiej w latach 1992 – 1998 odbyło się ponad 30 imprez kulturalno – rozrywkowych i sportowych o zróżnicowanym charakterze.

Stosunek mieszkańców Łodzi do imprez kulturalno – rozrywkowych na ulicy Piotrkowskiej

Ważnym problemem jest stosunek mieszkańców Łodzi do działalności kulturalno – rozrywkowej i sportowej prowadzonej na ul. Piotrkowskiej. Rozwój funkcji kulturalno – rozrywkowej na ul. Piotrkowskiej i co za tym idzie kształtowanie pozytywnego wizerunku Łodzi wśród odwiedzających Łódź turystów powinno bowiem łączyć się z aprobatą społeczną mieszkańców miasta i badanej ulicy.

Z organizacją charakteryzowanych imprez wiążą się niestety liczne skargi jej mieszkańców, którzy narzekali na hałas, zanieczyszczanie ulicy i podwórzy. Skargi dotyczyły także niskiego poziomu bezpieczeństwa podczas organizowanych imprez. Opisywana problematyka została poddana badaniom poprzez kwestionariusz wywiadu, który został przeprowadzony na obszarze ul. Piotrkowskiej⁹. Znalazły się w nim trzy pytania dotyczące imprez kulturalno – rozrywkowych i sportowych organizowanych na ul. Piotrkowskiej.

⁸ Podczas trwania tej imprezy już po raz trzeci pobito w Łodzi rekord Guinnessa. Tym razem dotyczyło to długości podestu dla pokazu mody.

⁹ Badana grupa respondentów składała się z dwóch zbiorowości: mieszkańców (100 osób) i przechodniów (200 osób). Badanie to zostało przeprowadzone w listopadzie 1997 r.

Tab. 1.

Struktura odpowiedzi dotyczących potrzeby organizowania imprez kulturalno – rozrywkowych i sportowych na ul. Piotrkowskiej wśród badanej zbiorowości przechodniów (stan XI 1997 r.)

The structure of answers for the question: should cultural, entertainment and sports' events be organised in Piotrkowska St.? (the research among passers - by made in November '97)

Potrzeba organizacji imprez kulturalno – rozrywkowych i sportowych The need of organisation of cultural, entertainment and sports events				
Liczba osób Number of people	Tak Yes	Nie No	Brak zdania No opinion	Suma Total
Ogółem – total	162	18	20	200
%	81,0	9,0	10,0	100,0
Kobiety – women	93	11	10	114
%	81,5	9,7	8,8	100,0
Mężczyźni – men	69	7	10	86
%	80,2	8,2	11,6	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Pierwsze z pytań brzmiało następująco: *Czy Pan(i) uważa, że imprezy kulturalno – rozrywkowe i sportowe organizowane na ulicy Piotrkowskiej są potrzebne?* (sugerowane odpowiedzi: - tak, - nie, - nie mam zdania). Jeżeli chodzi o odpowiedzi udzielone w badanej zbiorowości przechodniów, we wszystkich badanych kategoriach przeważał wariant odpowiedzi – tak [tab.1].

Tab. 2.

Struktura odpowiedzi dotyczących potrzeby organizowania imprez kulturalno–rozrywkowych i sportowych na ul. Piotrkowskiej wśród badanej zbiorowości mieszkańców (stan XI 1997 r.)

The structure of answers for the question: should cultural, entertainment and sports events be organised in Piotrkowska St.? (the research among inhabitants made in November '97)

Potrzeba organizacji imprez kulturalno – rozrywkowych i sportowych The need of organisation of cultural, entertainment and sports events				
Liczba osób Number of people	Tak Yes	Nie No	Brak zdania No opinion	Suma Total
Ogółem – total	55	40	5	100
%	55,0	40,0	5,0	100,0
Kobiety – women	28	22	4	54
%	51,8	40,7	7,5	100,0
Mężczyźni – men	27	18	1	46
%	58,8	39,1	2,1	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W strukturze odpowiedzi udzielonych w badanej zbiorowości mieszkańców również zauważa się przewagę odpowiedzi - tak, szczególnie widoczną wśród mężczyzn [tab. 2]. Jednak jest ona znacznie niższa niż w przypadku badanej zbiorowości przechodniów.

Tab. 3.

Struktura odpowiedzi dotyczących uczestnictwa w imprezach kulturalno – rozrywkowych i sportowych na ul. Piotrkowskiej wśród badanej zbiorowości przechodniów (stan XI 1997 r.)

The structure of answers for the question: do you take part in cultural, entertainment & sports events organised in Piotrkowska St.? (the research among passers – by made in November '97)

Uczestnictwo w imprezach kulturalno – rozrywkowych i sportowych Participation in the cultural, entertainment and sports events			
Liczba osób - number of people	Tak – yes	Nie – no	Suma – total
Ogółem – total	115	85	200
%	57,5	42,5	100,0
Kobiety – women	64	50	114
%	56,1	43,9	100,0
Mężczyźni – men	51	35	86
%	59,3	40,7	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Kolejne pytanie zamieszczone w kwestionariuszu wywiadu brzmiało: *Czy Pan(i) uczestniczy w imprezach kulturalno – rozrywkowych i sportowych organizowanych na ul. Piotrkowskiej?* (odpowiedzi: - tak, - nie).

Tab. 4.

Struktura odpowiedzi dotyczących uczestnictwa w imprezach kulturalno rozrywkowych i sportowych na ul. Piotrkowskiej wśród badanej zbiorowości mieszkańców (stan XI 1997 r.)

The structure of answers for the question: do you take part in cultural, entertainment & sports events organised in Piotrkowska St ? (the research among inhabitants, made in November '97)

Uczestnictwo w imprezach kulturalno – rozrywkowych i sportowych Participation in the cultural, entertainment and sports events			
Liczba osób - number of people	Tak – yes	Nie – no	Suma – total
Ogółem – total	44	56	100
%	44,0	56,0	100,0
Kobiety – women	21	33	54
%	38,9	61,1	100,0
Mężczyźni – men	23	23	46
%	50,0	50,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań terenowych.

Wśród badanej zbiorowości przechodniów przeważały odpowiedzi - tak [tab. 3]. Wyraźnie widoczne jest powiązanie odpowiedzi ze strukturą wieku i płci respondentów. Najczęściej twierdzących odpowiedzi udzielali bowiem młodzi mężczyźni.

Rozpatrując zaś strukturę odpowiedzi wśród mieszkańców zauważa się przewagę odpowiedzi - nie, szczególnie widoczną wśród kobiet [tab. 4].

Kolejne pytanie dotyczące imprez kulturalno rozrywkowych brzmiało następująco: *Czy imprezy kulturalno – rozrywkowe i sportowe w Pana(i) ocenie utrudniają zamieszkiwanie na ul. Piotrkowskiej?* (sugerowane odpowiedzi: - tak, - nie, - nie mam zdania).

Tab. 5.

Struktura odpowiedzi dotyczących wpływu imprez kulturalno – rozrywkowych i sportowych na utrudnianie zamieszkiwania przy ul. Piotrkowskiej wśród badanej zbiorowości przechodniów (stan XI 1997 r.).

The structure of answers for the question concerning influence of cultural, entertainment & sports events for the every-day-life of passers – by in Piotrkowska St. (the research among passers – by made in November '97)

Czy imprezy tego typu utrudniają życie codzienne mieszkańców ?				
Do these events make every-day-life difficult ?				
Liczba osób Number of people	Tak Yes	Nie No	Brak zdania No opinion	Suma Total
Ogółem	79	55	66	200
%	39,5	27,5	33,0	100,0
Kobiety	51	27	36	114
%	44,8	23,6	31,6	100,0
Mężczyźni	28	28	30	86
%	32,5	32,6	34,9	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W przypadku zbiorowości przechodniów [tab. 5] dominowały odpowiedzi - tak (szczególnie w grupie kobiet). Wyraźnie widoczna jest duża liczba osób nie mających w tej kwestii zdania (szczególnie w grupie mężczyzn). Osoby te często tłumaczyły podanie tej odpowiedzi tym, że nie mieszkają na ul. Piotrkowskiej i nie posiadają wyrobionej opinii na ten temat. Należy zauważyć, że następuje wzrost udziału odpowiedzi twierdzących wraz ze wzrostem poziomu wieku i wykształcenia przechodniów.

Odpowiedzi mieszkańców ul. Piotrkowskiej kształtują się podobnie jak w przypadku odpowiedzi udzielonych przez przechodniów [tab. 6]. Jednakże większa jest przewaga odpowiedzi – tak, zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet.

Tab. 6.

Struktura odpowiedzi dotyczących wpływu imprez kulturalno – rozrywkowych i sportowych na utrudnianie zamieszkiwania przy ul. Piotrkowskiej wśród badanej zbiorowości mieszkańców (stan XI 1997 r.)

The structure of answers for the question concerning influence of cultural, entertainment & sports events for the every-day-life of inhabitants in Piotrkowska St. (the research among inhabitants made in November '97)

Czy imprezy tego typu utrudniają życie codzienne mieszkańców ? Do these events make every-day-life difficult ?				
Liczba osób Number of people	Tak Yes	Nie No	Brak zdania No opinion	Suma Total
Ogółem	64	32	4	100
%	64,0	32,0	4,0	100,0
Kobiety	37	15	2	54
%	68,5	27,8	3,7	100,0
Mężczyźni	27	17	2	46
%	58,8	36,9	4,3	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Ogródki gastronomiczne na ulicy Piotrkowskiej

Elementem wzbogacającym atrakcyjność ul. Piotrkowskiej są bez wątpienia ogródki gastronomiczne, które poza działalnością gastronomiczną prowadzą również działalność rozrywkową. Rozwój ogródków na omawianej ulicy jest jednym z założeń programu „Piotrkowska - Letni Salon Łodzi”, który powstał z inicjatywy Fundacji Ulicy Piotrkowskiej. Podstawą prawną dla funkcjonowania ogródków na badanej ulicy jest Uchwała nr LVI / 573 / 97 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 9 kwietnia 1997 r. w sprawie ogródków gastronomicznych na ul. Piotrkowskiej. Zgodnie z powyższą uchwałą za ogródek gastronomiczny przyjęto: „*trwale, konstrukcyjnie wydzielone miejsce przeznaczone wyłącznie do świadczenia usług gastronomicznych wraz z ustawionym na nim w tym celu wyposażeniem*”.

Wymieniona uchwała stawia szereg wymogów, które muszą być spełnione, aby ogródek gastronomiczny mógł powstać. Musi on posiadać ogrodzenie. Jeżeli umieszczony jest na jezdni musi również posiadać konstrukcję na tyle trwałą, by zwiększała bezpieczeństwo jego klientów. Ogródek powinien być oznakowany w sposób umożliwiający jego łatwe dostrzeżenie, również w nocy. Jeżeli ogródek gastronomiczny ma znajdować się na chodniku, wnioskodawca zobowiązany jest przedstawić zgodę najemcy lokalu użytkowego położonego bezpośrednio przy projektowanym miejscu lokalizacji ogródka. Właściciel ogródka zobowiązany jest udostępnić klientom możliwość korzystania z bezpłatnej toalety. Ogródki, w myśl przedstawionej uchwały, powinny powstawać

w sąsiedztwie lokalu macierzystego. W ogródkach gastronomicznych mogą odbywać się występy artystyczne, pod warunkiem, że zakończą się przed godziną 22.00 i nie zakłócają porządku i spokoju w najbliższym otoczeniu [*Uchwała Nr LVI / 573 / 97 Rady Miejskiej w Łodzi*].

Ogródki łączą w swojej działalności funkcję gastronomiczną i kulturalno – rozrywkową, przez co stanowią niewątpliwe dobro turystyczne wpływające na atrakcyjność ul. Piotrkowskiej. Jednak z ogródkami gastronomicznymi związane są również negatywne elementy, odnotowuje się bowiem liczne skargi mieszkańców ulicy Piotrkowskiej. Dotyczą one hałasów, które związane są z pracą tego typu placówek oraz faktu, że ich klienci nie korzystają z wyznaczonych toalet.

Innym ważnym problemem jest negatywny stosunek do ogródków gastronomicznych właścicieli sklepów zlokalizowanych przy omawianej ulicy. Często pojawiały się z ich strony opinie o utrudnieniach w prowadzeniu działalności handlowej. Niedogodności te spowodowały zaskarżenie uchwały Rady Miejskiej dotyczącej ogródków gastronomicznych do Naczelnego Sądu Administracyjnego, który w 1997 r. uznał uchwałę za niezgodną z prawem. Jednak mimo tego ogródki gastronomiczne nadal funkcjonują na ul. Piotrkowskiej w oparciu o *Ustawę o Drogach Publicznych*. W ustawie tej jest bowiem zapis mówiący o możliwości przekazania części ulicy pod działalność handlową. Warunki zawarte w uchwale Rady Miejskiej są od 1998 r. zapisywane w umowach z poszczególnymi właścicielami ogródków gastronomicznych.

Fakt negatywnego stosunku właścicieli sklepów do ogródków gastronomicznych jest dyskusyjny, ponieważ omawiane placówki sprzyjają spacerom oraz tworzą miłą atmosferę deptaku. To zaś przyciąga na badaną ulicę mieszkańców Łodzi i turystów, czyli potencjalnych klientów również placówek handlowych.

Ogródki gastronomiczne na ul. Piotrkowskiej zostały poddane bardziej szczegółowym badaniom metodą inwentaryzacji. Przeprowadzona inwentaryzacja objęła 30 ogródków gastronomicznych¹⁰ na ul. Piotrkowskiej i w al. Schillera [rys. 1]. Zinwentaryzowane obiekty podzielono na dwie grupy pod względem:

1. fizjonomii: na posiadające dach oraz na nie posiadające dachu,
2. asortymentu podawanych dań: na ogródki, w których podaje się ciepłe dania i na takie, w których nie podaje się dań ciepłych.

Jeżeli chodzi o fizjonomię omawianych placówek to na ul. Piotrkowskiej występują ogródki zbudowane z elementów drewnianych, metalowych i z materiałów mieszanych. Są to prawie wyłącznie obiekty jednokon-

¹⁰ Inwentaryzacja ogródków gastronomicznych została przeprowadzona we wrześniu 1997 r.

dygnacyjne, demontowane na okres jesienno – zimowy i powtórnie ustawiane wiosną i latem. Wyjątkiem jest ogródek zlokalizowany przy ul. Piotrkowskiej 97. Posiada on dwie kondygnacje, nie jest demontowany na okres jesienno – zimowy. Jednak w tym okresie nie jest w nim prowadzona działalność gastronomiczna. Spośród zinwentaryzowanych obiektów 14 ogródków posiada dach, a 15 - nie (ogródki te posiadają parasole nad stolikami). Jeden ogródek gastronomiczny znajduje się w podcieniach na rogu ulic Piotrkowskiej i Narutowicza.

Jeżeli chodzi o asortyment podawanych dań to na podstawie zebranego materiału można stwierdzić, że dania ciepłe podawane są w 19 ogródkach położonych w pobliżu restauracji, do których należą. W 11 ogródkach gastronomicznych podawane są jedynie zimne napoje, piwo i przekąski dostępne na miejscu. W świetle przedstawionych danych nie można potwierdzić całkowicie obiegowej opinii, że w tego typu placówkach dostępne jest jedynie piwo, a asortyment innych napojów oraz posiłków jest bardzo ubogi.

Stosunek mieszkańców Łodzi do ogródków gastronomicznych na ulicy Piotrkowskiej

Dwa pytania zamieszczone w kwestionariuszu wywiadu dotyczyły ogródków gastronomicznych na ul. Piotrkowskiej. Pytanie pierwsze brzmiało: *Co Pan(i) sądzi o ogródkach gastronomicznych na ulicy Piotrkowskiej ?* Sugerowano odpowiedzi: - wzbogacają ulicę i są potrzebne (ocena pozytywna), - szpecą ulicę, przeszkadzają i są niepotrzebne (ocena negatywna), - nie mam zdania.

Tab. 7.

Struktura odpowiedzi dotyczących oceny ogródków gastronomicznych na ulicy Piotrkowskiej wśród badanej zbiorowości przechodniów (stan XI 1997 r.)

The structure of answers for the question concerning opinion about catering gardens in Piotrkowska St. (the research among passers – by made in November '97)

Ocena ogródków gastronomicznych Opinion about catering gardens				
Liczba osób Number of people	Pozytywna Positive	Negatywna Negative	Brak zdania No opinion	Suma Total
Ogółem	178	9	13	200
%	89,0	4,5	6,5	100,0
Kobiety	99	6	9	114
%	86,9	5,3	7,8	100,0
Mężczyźni	79	3	4	86
%	91,9	3,4	4,7	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

W badanej zbiorowości przechodniów dominuje pozytywne nastawienie do ogródków, wyrażające się w przewadze odpowiedzi, że wzbogacają ulicę i są potrzebne. Mężczyźni częściej w porównaniu do kobiet wybierali tę odpowiedź [tab. 7].

Tab. 8.

Struktura odpowiedzi dotyczących oceny ogródków gastronomicznych na ul. Piotrkowskiej wśród badanej zbiorowości mieszkańców (stan XI 1997 r.)

The structure of answers for the question concerning opinion about catering gardens in Piotrkowska St. (the research among inhabitants made in November '97)

Ocena ogródków gastronomicznych				
Opinion about catering gardens				
Liczba osób Number of people	Pozytywna Positive	Negatywna Negative	Brak zdania No opinion	Suma Total
Ogółem	80	16	4	100
%	80,0	16,0	4,0	100,0
Kobiety	41	10	3	54
%	75,9	18,6	5,5	100,0
Mężczyźni	39	6	1	46
%	84,9	13,0	2,1	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Jeżeli chodzi o zbiorowość mieszkańców to sytuacja wygląda podobnie, jak w przypadku przechodniów, widać przewagę odpowiedzi, że ogródki wzbogacają ulicę i są potrzebne, szczególnie w grupie mężczyzn [tab. 8]. Jednak przewaga ta jest nieco niższa. Większa liczba osób negatywnie nastawionych do ogródków wynika z ich uciążliwości dla mieszkańców ulicy Piotrkowskiej.

Kolejne pytanie dotyczące ogródków gastronomicznych zamieszczone w kwestionariuszu wywiadu brzmiało następująco: *Czy Pan(i) korzysta z usług oferowanych przez ogródki gastronomiczne na ul. Piotrkowskiej?* (odpowiedzi: - tak, - nie).

Okazuje się, że większość respondentów korzysta z usług tego typu placówek [tab. 9]. Przewaga odpowiedzi twierdzących jest jednak większa w grupie mężczyzn niż kobiet. W poszczególnych grupach analizowanych według struktury wieku i wykształcenia również przeważają odpowiedzi – tak.

Również wśród mieszkańców ogółem przeważają odpowiedzi – tak [tab. 10]. Jednak rozpatrując zbiorowość według płci zauważa się inną tendencję. Wśród kobiet przeważają odpowiedzi – nie, natomiast wśród mężczyzn odpowiedzi – tak.

Tab. 9.

Struktura odpowiedzi dotyczących korzystania z usług oferowanych przez ogródki gastronomiczne na ul. Piotrkowskiej wśród badanej zbiorowości przechodniów (stan XI 1997 r.)

The structure of answers for the question concerning the use of services offered by catering gardens in Piotrkowska St. (the research among passers – by made in November '97)

Korzystanie z usług oferowanych przez ogródki gastronomiczne Use of services offered by catering gardens			
Liczba osób - number of people	Tak – yes	Nie – no	Suma – total
Ogółem	149	51	200
%	74,5	25,5	100,0
Kobiety	77	37	114
%	67,5	32,5	100,0
Mężczyźni	72	14	86
%	83,7	16,3	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Pod względem struktury wieku zauważa się przewagę odpowiedzi twierdzących jedynie w grupach: najmłodszej (18 - 25 lat i 26 - 35 lat) oraz wśród osób w wieku powyżej 65 lat. Pod względem poziomu wykształcenia odpowiedzi twierdzące przeważają wśród osób z wykształceniem średnim i podstawowym, w pozostałych grupach dominują odpowiedzi przeczące.

Tab. 10.

Struktura odpowiedzi dotycząca korzystania z usług oferowanych przez ogródki gastronomiczne na ul. Piotrkowskiej wśród badanej zbiorowości mieszkańców (stan XI 1997 r.)

The structure of answers for the question concerning the use of services offered by catering gardens in Piotrkowska St. (the research among inhabitants made in November '97)

Korzystanie z usług oferowanych przez ogródki gastronomiczne Use of services offered by catering gardens			
Liczba osób - number of people	Tak – yes	Nie – no	Suma – total
Ogółem	53	47	100
%	53,0	47,0	100,0
Kobiety	24	30	54
%	44,5	55,5	100,0
Mężczyźni	29	17	46
%	63,1	36,9	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Należy zaznaczyć, że mieszkańcy ul. Piotrkowskiej rzadziej w porównaniu do przechodniów korzystają z usług ogródków gastronomicznych. Podkreślaną przez respondentów przyczyną takiej sytuacji były wysokie ceny oferowanych usług.

Podsumowanie

Na ulicy Piotrkowskiej powstały w latach dziewięćdziesiątych nowe atrakcje wzbogacające pełnione przez nią funkcje. Rozwinęły swą działalność ogródki gastronomiczne, zaczęto organizować różnego rodzaju imprezy o charakterze kulturalno – rozrywkowym i sportowym. Mimo, że czasami poddawana jest krytyce ich wartość kulturalna i artystyczna, to niewątpliwie ul. Piotrkowska uzyskała dzięki nim nowy *image*. Należy podkreślić, że opisywana działalność ma miejsce właściwie w strefie północnej ul. Piotrkowskiej. Strefa ta ciągnie się od pl. Wolności po przecznicę Mickiewicza – Piłsudskiego. To właśnie na tym odcinku organizowane są imprezy i występują ogródki gastronomiczne. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest administracyjne wprowadzenie przez władze miasta ograniczeń ruchu pojazdów w strefie północnej. Poza tym odcinek ten jest najbardziej reprezentacyjny z uwagi na największą intensywność zachodzących na nim procesów restytucji tkanki miejskiej.

Opisywana działalność kulturalno – rozrywkowa ma niewątpliwie istotne, pozytywne znaczenie dla rozwoju turystycznego miasta. Imprezy kulturalno – rozrywkowe przyciągają na ul. Piotrkowską nie tylko mieszkańców Łodzi, ale także turystów. Są to osoby pochodzące z miejscowości podłódzkich, ale również dawni mieszkańcy Łodzi, którzy powracają po latach do miasta swojej młodości. Poza tym wiele ze zorganizowanych imprez miało charakter międzynarodowy i wiązało się z przyjazdem zagranicznych turystów, imprezy te można więc scharakteryzować jako dobro turystyczne. Należy podkreślić, że poza funkcją kulturalno – rozrywkową opisywane imprezy spełniają również funkcję promocyjną, rozpowszechniając wiedzę na temat Łodzi i jej walorów w kraju i na świecie. Działalność ogródków gastronomicznych poszerza z kolei ofertę gastronomiczną i kulturalno – rozrywkową miasta. Dzięki ogródkom mieszkańcy Łodzi oraz turyści zyskali w sezonie wiosenno – letnim nową możliwość spędzenia wolnego czasu.

Podkreślenia wymaga fakt, że mieszkańcy Łodzi mają generalnie pozytywny stosunek do prowadzonej na ul. Piotrkowskiej działalności kulturalno – rozrywkowej, co widoczne jest w wynikach przeprowadzonego wywiadu kwestionariuszowego. Ważną rolę w rozwoju tej działalności odgrywa Fundacja Ulicy Piotrkowskiej kierowana przez

M. Janiaka. Zauważalny jest też istotny udział władz miasta w tworzeniu nowego kulturalnego wizerunku ul. Piotrkowskiej. Negatywnymi cechami rozwoju działalności kulturalno – rozrywkowej na omawianej ulicy jest szereg utrudnień dla mieszkańców ul. Piotrkowskiej. Szczególnie uciążliwy jest hałas powodowany przez imprezy, ale także działalność ogródków gastronomicznych. Istotną kwestią jest niewystarczający poziom bezpieczeństwa na badanej ulicy. Rola planistów i władz miejskich powinna polegać na jak najlepszym pogodzeniu działalności kulturalno – rozrywkowej ul. Piotrkowskiej z jej funkcją mieszkaniową. Istotnym wydaje się oddanie do użytku odpowiedniej liczby toalet, zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa oraz odpowiednie uregulowania dotyczące ciszy nocnej, a także ich egzekwowanie.

Wydaje się, że zauważono konieczność zmiany czasami niekorzystnego wizerunku Łodzi na mapie Polski i postanowiono dokonać jego modyfikacji poprzez przekształcenie wizytówki miasta, którą jest niewątpliwie ul. Piotrkowska, w centrum kultury i rozrywki. Jest to istotne nie tylko z socjologicznego, ale także z ekonomicznego punktu widzenia. Społeczność Łodzi i jej goście chętnie spędzają czas na ul. Piotrkowskiej wydają na jej obszarze pieniądze, odwiedzają sklepy i w ten sposób przyczyniają się również do ekonomicznego rozwoju Łodzi.

Literatura:

1. K ł o s k o w s k a A., 1964, *Kultura masowa. Krytyka i obrona*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
2. *S ł o w n i k w y r a z ó w o b c y c h*, 1991, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
3. S u ł k o w s k i B., 1984, *Zabawa. Studium socjologiczne*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
4. G a w o r e c k i W. W., 1998, *Turystyka*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.

**Cultural – entertaining activities in Piotrkowska Street
and the development of tourism in Lodz**

Summary

The article presents results of research referring to cultural - entertaining and sporting activities conducted in the nineties in Piotrkowska street in Łódź, and the influence of these activities on the progress of tourism in the city.

Since 1992 in Piotrkowska street there have been organised numerous cultural, entertaining and sporting events. The Foundation of Piotrkowska Street with its members keen on the development of Łódź and the most representative street, plays the main role in preparing all these events. Private sponsors and the City Council of Łódź have had a generous contribution as well. Described events (such as Long Beach – Długa Plaża, Ice Holiday, Thread Holiday, Fortune is fickle, New Year's Eve in Piotrkowska street, Breaking Guinness record in Tug of War and Wheeling the Barrow) have attracted many visitors and not only brought about the development of tourism in the city but also promoted Łódź in the country and abroad.

Catering gardens localised in Piotrkowska street with their combined functions of entertainment and culinary art are important elements of cultural - entertaining activities. According to results of the research, it may be concluded that in Piotrkowska street in 1990 - catering gardens were established, serving a variety of dishes and boasting different decor. These places especially in high season are an undoubted attraction of the street gathering both the city dwellers and tourists.

A survey conducted among passers - by in Piotrkowska street (200 enquiries) and among its dwellers (100 enquiries) was a significant element of the research. Questions were concerned with cultural - entertaining events and catering gardens in Piotrkowska street. It should be noted that interviewees expressed positive attitude to the above issues. Both dwellers of Piotrkowska street and its passers-by stress the need of organising events and catering gardens in the street. However, Piotrkowska inhabitants take part in events and visit catering gardens not so often as the passers - by. Furthermore, they have drawn attention to negative elements connected with cultural - entertaining activities such as breach of the peace, low level of safety, littering.

Summing up it should be concluded that unfavourable image of Łódź on the map of Poland has been altering slowly because of the transformation of Piotrkowska street – the landmark of the city - into the centre of culture and entertainment. The main street of Łódź due to cultural - entertaining activities attracts tourists and promotes Łódź in our country and abroad. The described activity may boost a new impulse for the cultural and economic development of Łódź.

Translated by Elżbieta Lubińska